

Jana Ženíšková
Petra Pavlíčková

PODPORA SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÝCH DĚTÍ

*možnosti spolupráce
vzdělávacích a sociálních
služeb*

KONCEPT SOCIÁLNÍHO ZNEVÝHODNĚNÍ

K sociálnímu vyloučení dochází při omezení přístupu k více zdrojům zároveň
– multidimenzionální koncept, multifaktorovost příčin, mnohotvárnost projevů sociálního vyloučení

- část společnosti- relativně znevýhodněná oproti zbytku
- **nedobrovolné**
- obtížné odlišit příčiny od důsledků
- jednotlivci a skupiny – vytěsňovány na okraj společnosti; omezený přístup ke zdrojům

SOCIÁLNÍ ZNEVÝHODNĚNÍ V ČESKÉM KONTEXTU

- **BYDLENÍ** – nestabilní, nevhodné, na ubytovnách, v azylových domech
- **VZDĚLÁVÁNÍ** – nedokončené nebo jen základní, segregované školy, nekvalitní školy, v minulosti zvláštní školy...
- **ZAMĚSTNÁNÍ** – dlouhodobá nezaměstnanost, nárazová práce, práce „na černo“...
- **FINANČNÍ SITUACE** – zadluženost, nízké příjmy, exekuce, lichva...
- **PROSTOROVÁ SEGREGACE** – horší dostupnost služeb, zaměstnání, nižší kvalita veřejného prostoru
- **ZDRAVÍ** – nižší věk dožití, horší dostupnost péče, vyšší výskyt soc. patol. jevů

EKONOMICKÉ ASPEKTY

- zlepšení kompetencí nejslabších žáků – každoroční přínos do státního rozpočtu **18 mld. Kč** (projeví se až kolem roku 2050)
- člověk, který dokončí SŠ – do veřejných zdrojů odvede o **2,5 mil. Kč více** než ten se základním vzděláním
- za každou **1 Kč** investovanou do včasné péče získá stát **zpět 3-4 Kč**
- smysl mají programy s efektivitou již **10% a výše**
- úroveň vzdělání má celospolečenské přínosy – postoj k demokracii, lidským právům, politické názory, sociální soudržnost

(D. Prokop a další: Nerovnosti ve vzdělávání jako zdroj neefektivity – souhrnná analýza pro Nadaci České spořitelny, 2020)

VZDĚLÁVÁNÍ A SOCIÁLNÍ NEROVNOST

- Nízké vzdělání jako příčina i důsledek sociálního znevýhodnění
- Historie vzdělávání v rodině
- Vzdělávací výsledky podmíněny sociálním původem více než v jiných zemích (Polsko, Estonsko)
- Začlenění znevýhodněných dětí do ZŠ přímo souvisí s kvalitou a délkou předškolní výchovy
- ČR – přetrvává segregace romských dětí (cíleně, ignorací problému, „tichá shoda“ lokálních aktérů)
- Očekávaný nárůst sociálně znevýhodněných dětí v důsledku zvyšující se inflace, chudoby a uprchlíků z Ukrajiny

PŘÍSTUP K SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÝM DĚTEM

- Podpora potenciálu dítěte, adekvátní náročnost
- Práce s traumatem dítěte (sociální znevýhodnění jako zdroj)
- Snížení požadavku zodpovědnosti rodiče za vzdělání svého dítěte (domácí příprava, pomůcky...)
- Snížení materiálních požadavků na rodiny dětí (vybavení, akce...)
- Stravování dětí zdarma (obědy do škol a školek, zapojení všech škol)
- Péče o třídní klima a wellbeing ve škole/školce
- Individuální vzdělávací plán (ZŠ)
- Dlouhodobé doučování – cca 2 roky – podpora motivace ke vzdělávání, učení hrou, ne doplňování mezer ve vzdělávání

VÝZNAM VZDĚLÁVACÍCH ZAŘÍZENÍ

- MŠ/ZŠ/pedagogičtí pracovníci mají nesmírně silnou pozici a vliv na vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí:
- prvotní/jediní příjemci informace, že něco nemusí být v pořádku (včasný záchyt)
- nezastupitelný význam předškolního vzdělávání
- vliv na formování vztahu dítěte ke vzdělávání
- význam vztahové osoby ve škole pro dítě (pedagog)
- MŠ/ZŠ může využít potenciál spolupráce s dalšími aktéry v síti

MULTIDISCIPLINÁRNÍ PŘÍSTUP - standard pro práci s ohroženými dětmi a jejich rodinami

- Posílení vzájemného dialogu subjektů pracujících s ohroženými dětmi
- sociální pedagog /sociální pracovník jako komunikační most mezi školou a zákonnými zástupci (potřeba posilování těchto pozic)
- Case management
- Participace rodiny včetně dětí při řešení situace

CO FUNGUJE

- Zaměření se na celkovou podporu dítěte – zohlednit jeho příběh
- Programy včasné péče
- Personální posílení škol – sociální pracovníci, sociální pedagogové, zdravotníci
- Podporování wellbeing (děti se dobře cítí a dobře fungují)
- Dostupné, nízkoprahové aktivity – předškolní kluby, školní družina, volnočasové aktivity, letní kempy
- Přípravné ročníky
- Spolupráce

INSPIRACE

- **Platforma pro předškolní vzdělávání Chrudim** (MŠ, OSPOD, NO, Odbor školství)
- **ZŠ Luže** – setkání sociálních služeb a pedagogů v době uzavření škol, aktuálně zřízení přípravné třídy
- **ZŠ a MŠ Rosice** – případové konference, setkání se nad případem, projektové dny v rámci programu „Škola jako místo pro všechny“
- **Podpora dětského duševního zdraví** – Pro zdraví duše, ZŠ Kamenná stezka
- **Mobilní tým** (psychologické, sociální a kariérové poradenství): ZŠ Luže, ZŠ a MŠ Rosice, ZŠ Smetanova Skuteč, ZŠ Žďárec u Skutče, Gymnázium Skuteč, OA a SOŠ CR Choceň)

MOŽNOSTI PODPORY POTENCIÁLNĚ OHROŽENÉHO DÍTĚTE

- nezávislé konzultace, zjištění možností podpory, předání informací zákonným zástupcům
- pedagog může významně motivovat ke spolupráci
- spolupráce probíhá většinou zdarma, rodiče (dítě) se spoluprací souhlasí, poskytování informací o dítěti pouze se souhlasem zákonných zástupců.

KAM SE OBRÁTIT

- Obec – sociální pracovník na obci
- OSPOD
- Obědy pro děti
- Katalogy sociálních služeb – kraj, ORP
- **spona.chrudim-city.cz** (sít pomoci a podpory na Chrudimsku, adresář všech služeb, vyhledávání dle oblasti pomoci)
- **Šance dětem** – webový informační portál

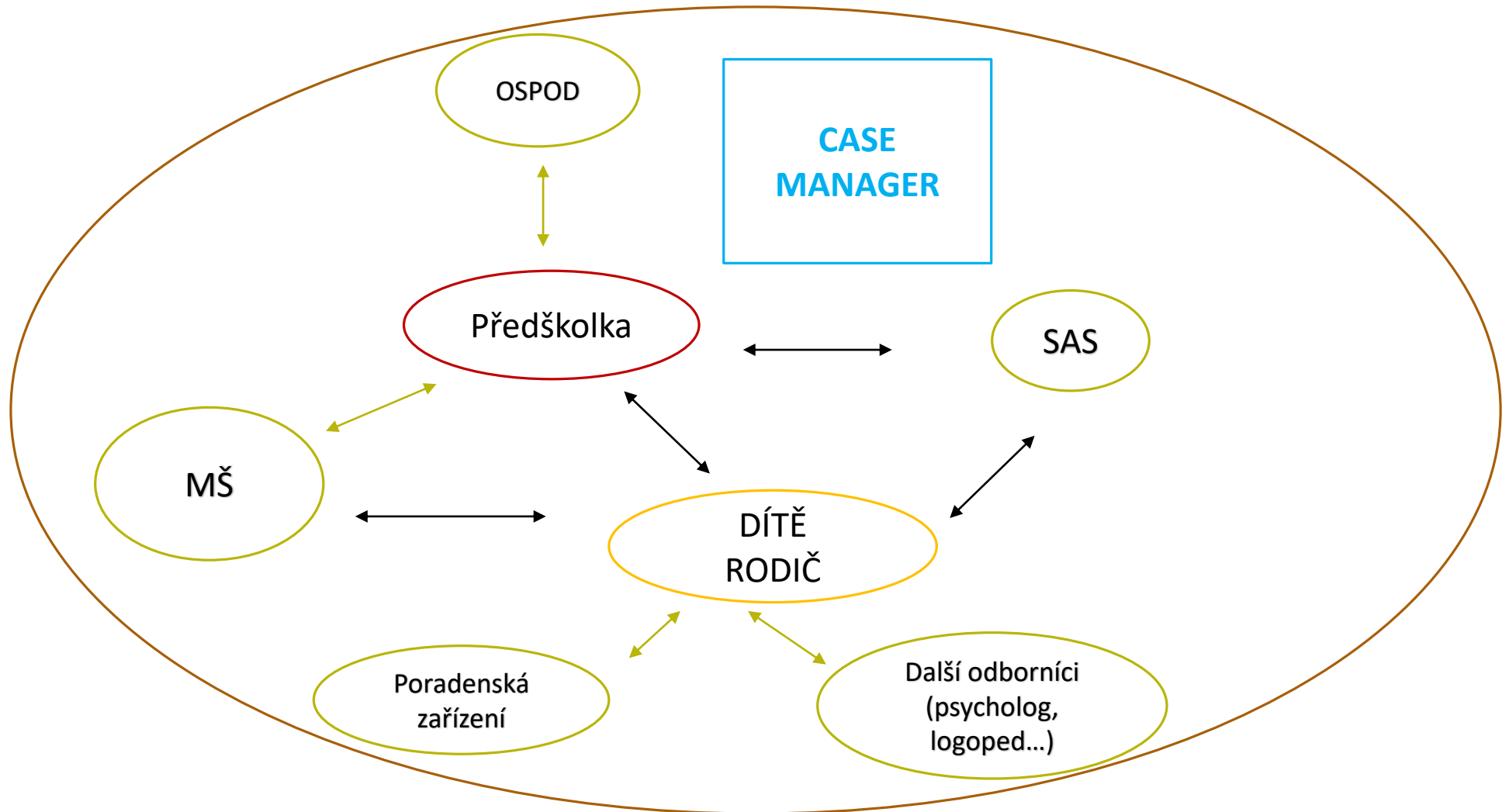
Organizace v Pardubickém kraji

- **Sociálně-aktivizační služby**(podpora dětí a rodin): Amalthea, DaR, Charitní služby
- **Raná péče:** Rodinné integrační centrum, Středisko rané péče Pardubice)
- **Odborné poradenství** (pomoc v krizi, řešení dluhů): Centrum JJ. Pestalozziho , CEMA (Žamberk) apod.
- **Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež** (prevence, poradenství, školní příprava, volný čas): Chrudim, Vysoké Mýto, Ústí nad O., Česká Třebová, Svitavy, Pardubice, Přelouč)
- **Dobrovolnická centra** (Pardubice, Chrudim): pomoc s přípravou do škol
- **Materiální pomoc** : Potravinová banka, nadace

PŘÍBĚH MARKÉTKY, 6 let

- Markétka matka vyrostla u pěstounů. Dítě se jí narodilo v 18 letech.
- Nemá žádné příbuzné. Nemá stabilní bydlení, často se stěhovali.
- Nemá finance na základní potřeby. Nepracuje, Markétka je často nemocná. Nenevštěvovala MŠ.
- Matka dobře zajišťuje základní péči, má k dítěti hezký vztah.
- Markétka dovednosti neodpovídají jejímu věku. Matka jí neumí rozvíjet.
- Sociální pracovník z obce doporučil matce spolupráci se sociálními službami.

MODEL PODPORY SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÉHO DÍTĚTE

NEMÁME VŠICHNI STEJNÝ START

Děkujeme za pozornost

Amalthea z.s.
Městský park 274, Chrudim
Kontakt: 773 512 525

www.amalthea.cz
<https://www.facebook.com/z.s.Amalthea>